

Hebrew A: literature – Higher level – Paper 1
Hébreu A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Hebreo A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

נתחו ניתוח סיפורתי אחד מן הטקסטים הבאים :

.1

פרק ראשון : ממוות למוות כוחנו עולה

לפחות פעם ביום הוא מקיש בגוגל את שמה של אמו המתה ומחפש תוצאות חדשות. כשהשם מופיע על המסך, הוא מתמלא לרגע תקווה, כאילו הציפייה לתוצאה חדשה כמוה כציפייה לתנועה קלה מצדו של המת, שינוי במאזן שבין עולם החיים ועולם המתים. לפעמים הוא תוהה מדוע נזכר בה דווקא ברגעי השפל של חייו ולא באותם רגעים משכרים שהיו, וכנראה כבר לא יחזרו, כשנדמה לו שהוא והעולם מאחדים מבט והעולם בוחן סוף־סוף את דמותו ואת הישגיו מבעד לעיניים שלו. דמותה של אמו לא הופיעה לנגד עיניו ברגעים האלה, ובמקומה עלו בזיכרון דמויות אחרות: ילדים מהיסודי או מהשכונה, נערות מבית הספר התיכון, החברה הראשונה שלו בכיתה ד', ועוד ערב רב של פרצופים. לפעמים, כשאמרו לו "הלוואי שאמא שלך היתה רואה אותך" ועוד הבלים שכאלה, הוא היה מתאמץ להעלות בעיני רוחו את פניה הנוהרות בשעה שהוא חוגג ניצחון, אך הפנים שנשלפו היו צמודות תמיד לאירוע מסוים בעבר, לחדר השינה בבית ילדותו. מעולם לא הצליח לגרום לדמיונו להעתיק את פניה מן הזמן שהיתה לזמן שבו היא איננה. ייתכן שבעומק לבו האמין שיש במעשה משהו מתפנק ומביש, מגייס את המתה רק כדי לקלס את הפסגות שכבש.

במרוצת הזמן הבין שאולי הדברים פשוטים משנדמה לו, שכן כל הרהור על אמו כשבת צחוק מתרחבת על פניה השאיר אותו מכווץ מאימה, כאילו רק ברגע הזה הכיר באמת במוותה. ואולי אין זו מסקנה מספקת, אולי בדיוק ברגע הזה הוא מכיר בחייה ובו בזמן מכיר במוותה, וכששתי ההכרות הללו מצטלבות, תודעתו מדובבת את המוות: כי אין מבינים מוות ממוות ואין מבינים מוות מחיים, מבינים מוות מרגע שהאחד לכוד באחר. אולי מפני שאמו פחדה כל כך מהמוות ודיברה על הפרחים שיניח על קברה כשיתחנן למחילה על מעשיו הרעים, אולי בגלל זה, עוד בילדותו בכל פעם שעלתה בת צחוק על פניה, קיווה שמצאה מחסה מטלפי המוות החג סביבה. היו שאמרו שלא באמת פחדה מהמוות, שהאמינה שתחיה יותר מכולם ושכל הדיבורים הללו היו כעין חיסון מפני שאננות שעונשה כבד, ולילה אחד אמר לו אביו בלגלוג שאולי בדיבורי המוות שלה, החוזרים ונשנים ואין הפוגה, ביקשה לשעמם את המוות עד שיסתלק לו ויחפש אנשים מעניינים יותר להמית.

משונה היה שפניה של אמו לא הופיעו לנגד עיניו כשהתחווה לכולם החרפה שהטיל על שמו ועל שם משפחתו. אם ברגעיו הגדולים היתה אמו קיימת־לא־קיימת, בשעת נפילתו היתה היעדרותה סופית ומוחלטת. נראה שעצם הרעיון שהיא תהיה בעולם בימים כאלה היה מבעית מכדי להצטייר בדמיון. השנים חולפות, והוא לא רואה סיבה שמהו ישתנה בזמן הקרוב. העולם לא זקוק לשירותיו ולא רוצה להיזכר בו, ואילו הוא לא דחוף לו להזכיר למישהו שהוא עדיין כאן. בהחלט ייתכן שהוא לא עשוי מהחומרים שנדמה היה לו שהוא עשוי מהם. קל היה לו להאמין בכוחו ובחוסנו בשעה שנסק מעלה, והוא האמין בהם גם כשניצב מול מהמורות, ואפילו כשחש שהוא מחליק מטה עדיין ראה את קו האופק — שם השמים בוהקים בכחול עז — וקָטַח בכוחו להשיב את הדברים לקדמותם. אבל היה רגע שהעולם סגר עליו, ואף אם קו האופק העניק לאחרים אשליה של מרחב נטול סוף והוא לכאורה עדיין סבב ברחובות כמו כולם, למעשה כבר נגזרה עליו גלות, ולא היה אפשר להתנחם באפשרויות הצפונות שם. אז התנדפו כל התכונות שהתפאר בהן בהרהורי לבו והתמלא שביעות רצון כשאחרים הציגו ראיות לקיומן, ונשאר בו רק רצון עז להזדער ולהתחבא במקום שאיש לא יחפש אותו בו, איש לא ידרוש דין וחשבון, מקום שפשוט יהיה בו עד שבתודעת מכריו לא תישאר ממנו אלא צלילית מתפוגגת. אנשים נהגו לדבר בשבחי עקביותו, והמחמאה תמיד הצחיקה אותו: אין שום דבר עקבי בבני אדם, יום אחד הם שואפים לעמוד לבד בפסגת עולמם ושום דבר אחר לא נחשב בעיניהם,

40 ולמחרת, בעקבות אירוע כזה או אחר, הם יוצאים לרחוב ושאיפתם היחידה היא שיניחו להם להביט בעוברים ושבים וליהנות מתכול השמים, ומראות היום־יום הרגילים ביותר נראים להם לפתע כפלאים שזכות נפלה בחלקם להיות עדים להם. והרי כל אדם מכיר היטב את הנטייה הזו, ולכן תמיד יראה אנשים אחרים כעקביים ממנו, ואם יציינו לפניו את עקביותו שלו ויציגו ראיות כאלה ואחרות, אולי יסכים שרוב הזמן אכן גילה עקביות, אך יתעקש שזהו רק חלק מזערי מכל שרצה לעשות, עשה בחלומותיו, מכל תשוקה שהרטיטה אותו, מכל הזיכרונות שתקפו אותו והציגו לפניו את האיש שרצה להיות, מכל הימים שבהם תיעב את חייו ובלי שום רצון, כבובה ממוכנת, גילה עקביות במעשיו.

ניר ברעם, צל עולם (2013)

מִטָּה

כַּמָּה אֲנָשִׁים שָׁכְבוּ בָּהּ לְפָנַי
כַּמָּה הֶחֱלִימוּ, כַּמָּה נִפְטְרוּ
לְעוֹלָם לֹא אָדָּע

5 מעֲכָשׁוֹ הִיא לְרִשׁוּתַי
עַל מִפְרָסֵי סְדִינְיָה תִשָּׂא אוֹתִי
כָּמוֹ סְפִינָה
עַל מִי מַחֲלָה מְלוּחִים

10 לֹא, הֵם לֹא יִטְבִּיעוּנִי
לֹא אֶהְיֶה מֵאֲכָל לְוִיתָנִים
כִּי רָאשֵׁי הוּא הַקֶּבֶרֶנִיט
15 וְצֹנֹת מִלְחִיו הֵם אֵיבָרֵי גוֹפִי
וְהִתְשׁוּקָה מִצִּיתָה
מִנוּעַ רַב עֲצָמָה
מִמֶּלֶא חֲרָטוּם עַד יַרְכְּתֵים
15 הִיא גַם הַמְגִדְלוֹר
קוֹרָא לִי אֶל הַחוּף

שָׁם
אָרְכָב עַל פִּילִים לְבָנִים
עַד לְאֶטְלָנְטִיס אֲגִיעַ

20 שָׁם
אֵיֶסֶד אֶת רְפוּבְלִיקַת הַמְּשׁוֹרְרִים
הַשִּׁירִים יִקְרָאוּ לְמִשִּׁיחַ
הוּא לֹא יִסְרַב לְהִגִּיעַ

ברכה רוזנפלד, אחר כך הייתי בראשית (2010)